

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till

s.fs@regeringskansliet.se

n.registrator@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Socialdepartementet angående delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården, SOU 2021:19

Sammanfattning

Livsmedelsverket tillstyrker utredningens förslag i de delar som rör verkets ansvarsområde. Livsmedelsverket välkomnar utredningen och konstaterar att det finns många likheter mellan försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvården och utformningen av en robust dricksvatten- och livsmedelsförsörjning.

Livsmedelsverket ser positivt på att utredningen identifierat att det finns möjligheter till, och fördelar med, gemensamma ansträngningar mellan de nordiska länderna vad gäller tillgången på sjukvårdsprodukter och framhåller att samma sak gäller produkter inom dricksvatten- och livsmedelsområdet.

För närvarande utreds kost vid höjd beredskap av Livsmedelsverket där livsmedel för speciella medicinska ändamål ingår. Inom det uppdraget kan avstämningar med myndigheter inom hälso- och sjukvårdsområdet bli aktuella.

Livsmedelsverket anser att det är av största vikt att försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvården för människor samordnas med djursjukvården och övriga livsmedelskedjan samt dricksvattenproduktionen och -distributionen för att så långt det är möjligt säkra dricksvatten- och livsmedelsproduktionen under en kris eller ett krig. Livsmedelsverket noterar att förfogandelagens bestämmelser inte tycks ha beaktats när ägandeformerna för lagren utretts.

Generella synpunkter

Livsmedelsverket har tagit del av utredningen med stort intresse och tillstyrker utredningens förslag i de delar som rör verkets ansvarsområde. Många av frågorna som behandlas är också aktuella inom dricksvatten- och livsmedelsförsörjningen. Livsmedelsverket välkomnar därför den gedigna genomgång som gjorts av

försörjningsberedskapen för hälso- och sjukvården. Om förslagen och uppdragen genomförs bör regeringen i varje del undersöka om fler områden bör omfattas i genomförandet.

Förmågan till omställning är avgörande för att effektivt kunna hantera en kris eller ett krig. Det är därför bra att utredningen framhåller vikten av tillverkningsberedskap, distribution, hemberedskap, åtgärder som främjar internationell handel, förmåga till nationella inköp, omvärldsbevakning och nationell lägesbild samt åtgärder för prioritering och omfördelning. Samtliga av dessa delar är av intresse också på dricksvatten- och livsmedelsområdet. För att ha tid att genomföra en omställning, hur förberedd den än må vara, instämmer Livsmedelsverket i utredningens slutsats att vissa nödvändiga produkter kan behöva lagerhållas. Om lagerhållning blir aktuell på fler områden än inom hälso- och sjukvården betonar Livsmedelsverket samordningsvinsterna i att hantera frågan på nationell nivå. Livsmedelsverket instämmer också i utredningens slutsatser om livsmedel för speciella medicinska ändamål.

Livsmedelsverket välkomnar att utredningen identifierat att det finns möjligheter till, och fördelar med, gemensamma ansträngningar mellan de nordiska länderna vad gäller tillgången på sjukvårdsprodukter. Livsmedelsverket ser liknande möjligheter och fördelar på dricksvatten- och livsmedelsområdet och menar att det därför bör inkluderas i eventuella diskussioner mellan länderna.

Livsmedelverket fick i regleringsbrevet för budgetåret 2020 i uppdrag att utreda vilken kost som tillgodoser näringsfysiologiska krav i händelse av höjd beredskap. Uppdraget omfattar bland annat spädbarn (som kan behöva modersmjölksersättning) och grupper som inte kan äta vanlig mat på grund av sjukdom. I uppdraget ligger inte att utreda lagerhållning av sådana livsmedel. Livsmedelsverket har identifierat att avstämningar med myndigheter inom hälso- och sjukvårdsområdet kan bli aktuella.

Synpunkter på förslagen

Samordning och samverkan med djursjukvården och övriga livsmedelskedjan

Trots att utredningens direktiv endast omfattar hälso- och sjukvård av människor lyfts behovet av samordning och samverkan med djursjukvården på flera ställen (s. 476, 755 och 821 i utredningen). Livsmedelsverket understryker också vikten av att det finns en fungerande samordning och samverkan mellan berörda aktörer avseende produkter som både används för humansjukvård och djursjukvård. En inköps-, prioriterings- och omfördelningsordning som utesluter djursjukvård

2021-08-16

Dnr 2021/01936

riskerar att drabba livsmedelsproduktionen i Sverige hårt vid en bristsituation, annan fredstida kris eller under höjd beredskap och då ytterst krig. Det gäller också andra produkter som både används inom hälso- och sjukvården och dricksvattenproduktionen och -distributionen samt livsmedelskedjan, inte minst sådana produkter som används vid kontroll av dricksvatten och livsmedel.

Ägandet av omställningslagren och förfogandelagen (1978:262)

Efter en avvägning om ägandet av omställningslagren menar utredningen att det är lämpligt att företagen fortsätter att äga de lagerhållna sjukvårdsprodukterna (s. 402 i utredningen). Livsmedelsverket har inga synpunkter på utredningens slutsats men noterar att förfogandelagens bestämmelser då inte beaktas. När förfogandelagen är tillämplig ska förfogande riktas mot en bestämd ägare eller innehavare av egendom och den enda som förfogande inte får riktas mot är staten. För att möjliggöra skydd av lager hos andra än staten kan ett undantag i förfogandelagen för beredskapslager behöva övervägas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade områdescheferna Hanna Dufva, Eirikur Einarsson, Kristina Ohlsson och Mattias Åsander samt avdelningschef Mats Johansson. Föredragande var jurist Magdalena Frykstrand.

Annica Sohlström

Magdalena Frykstrand